

Η ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ, ΤΟ 1952

ΥΠΟ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΡΕΥΝΩΝ Β. ΚΑΙ Ε. ΤΗΣ ΑΣΒΣ

Τò έτος 1952 δύναται νά θεωρηθῆ ὡς ἀποδοτικόν ἀπὸ ἀπόψεως ὀργανω-
τικῆς κινήσεως ἐν Ἑλλάδι καὶ συνάμα έτος μεταπολεμικῆς ἐξορμήσεως πρὸς διά-
δοσιν τῶν ἀρχῶν τῆς ὀρθολογικῆς ὀργανώσεως καὶ ἐφαρμογῆν τῶν συστημάτων τῆς
εἰς τὰς παρ' ἡμῖν δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις. Ἡ ὀργανωτικὴ αὕτη
κίνησις ἐξεδηλώθη ἐντονώτερον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπιστημονικὴν Ἐταιρείαν
Ὀργανώσεως Ἐργασίας (ΕΠ. ΟΡ), εἰς ὠριμμένα ἀνώτατα ἐκπαιδευτήρια, εἰς τὰ
Ἐπιχειρήματα Συντονισμοῦ, Οἰκονομικῶν, Ἐμπορίου, Ἐθνικῆς Ἀμύνης, Γεωργίας
καὶ Προνοίας, εἰς τὸ Ἴδρυμα Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων καὶ εἰς τὴν Ἐθνικὴν
Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος. Τὰς ἐκδηλώσεις ταύτας θὰ προσπαθήσωμεν κατωτέρω
νά παρουσιάσωμεν ἐν συντομίᾳ.

Ἡ ἀπὸ τοῦ έτους 1936 συσταθεῖσα Ἑλληνικὴ Ἐπιστημονικὴ Ἐταιρεία
Ὀργανώσεως Ἐργασίας (ΕΠ. ΟΡ), μετ' ἀναγκαστικὴν ἀνακοπὴν τοῦ έργου
τῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πολεμικῆς διὰ τὴν Ἑλλάδα δεκαετίας 1941—50,
ἤρχισε νά ἀναζωογονηταὶ ἀπὸ διετίας, ἤτοι ἀφ' έτου ὁ τόπος μας ἤρχισε νά
εἰσέρχεται εἰς τὴν ὀμαλότητα. Ἡ περίοδος 1951—1962, ὀρθῶς ἐχαρακτηρίσθη
διὰ τὴν ΕΠ. ΟΡ ὡς περίοδος «μελέτης ἐξορμήσεως». Εἰδικώτερον, κατὰ τὸ ὑπὸ
ἐξέτασιν έτος 1952, εἰς τὴν ΕΠ. ΟΡ ἐπετεύχθησαν τὰ ἀκόλουθα :

Ἐλεγχοὶ παραμερίζονται, υἱοθετοῦνται δὲ ἀντ' αὐτῶν ἠπιώτερος παρεμβατισμὸς καὶ
ἐμμεσοὶ ἔλεγχοι. Οὕτω, εἰς τὸν τομέα τῶν τιμῶν κατηργήθη τὸ δελτίον καὶ
εἰσῆχθη τὸ σύστημα τῶν ρυθμιστικῶν ἀποθεμάτων τοῦ Κράτους. Εἰς τὸν τομέα
τῶν εἰσαγωγῶν κατηργήθησαν οἱ περιορισμοὶ τῆς εἰσαγωγῆς ὠριμμένων εἰδῶν καὶ
ὠρίσθη εἰσφορὰ ἐπὶ πολλῶν εἰσαγομένων εἰδῶν μὴ πρῶτης ἀνάγκης. Εἰς τὸν τομέα
τῆς πίστεως κατηργήθη βασικῶς τὸ σύστημα τῶν ποσοστῶν συμμετοχῆς τῆς Τραπε-
ζῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν εἰς τὴν χρηματοδότησιν τῆς βιομη-
χανίας καὶ τοῦ ἔμπορίου καὶ ὁ καθορισμὸς ἀνωτάτου ὀρίου χορηγήσεων πρὸς τὴν
διομηχανίαν, εἰσῆχθη δὲ ἀντ' αὐτῶν τὸ σύστημα τῆς χρηματοδοτήσεως τῶν δύο
τούτων κλάδων ὑπὸ τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν ὑπὸ τὴν ἰδίαν των εὐθύνην καὶ
διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν διαθεσίμων, μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τῶν ὁποίων θὰ ἀντλοῦν
κεφάλαια ἐκ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος δι' ἀναπροεξοφλήσεως τοῦ ἔμπορικοῦ
τῶν χαρτοφυλακίου.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ

Ἡ προηγηθεῖσα ἀνάπτυξις δεικνύει ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ἐξέλιξις τοῦ έτους
1952 ὑπῆρξε εὐνοϊκὴ διὰ τὴν χώραν, ἰδίως δὲ εἰς τοὺς εὐπαθεστάτους τομείς τῆς
νομισματικῆς σταθερότητος, τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ τοῦ ἰσοζυγίου ἐξω-
τερικῶν πληρωμῶν, καὶ ὅτι σημαντικὴν συμβολὴν εἰς τὴν ἐξέλιξιν ταύτην ἔσχεν
ἡ ἀσκηθεῖσα γενικὴ οἰκονομικὴ πολιτικὴ. Προσθετέον, ὅτι ἡ πολιτικὴ αὕτη, εὐρι-
σκομένη ἀκόμη ἐν ἀναπτύξει, θὰ διευρυνθῆ καὶ ἐνισχυθῆ ἔτι περισσότερο κατὰ
τὸ 1953 καὶ τὰ μετ' αὐτὸ ἔτη, ἀποδιδομένου ἰδιαίτερου βάρους εἰς τὴν προσπά-
θειαν οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας.

Ἐμελετήθη ἡ διαμορφωθείσα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη κατάστασις, ἰδίως ἀπὸ ἀπόψεως προόδου εἰς τὴν δημιουργίαν ὀργανωτικῆς συνειδήσεως. Ὁργανώθη σύστημα ὑποδείξεως παρὰ τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρείας διαφόρων ἀντιοργανωτικῶν φαινομένων, τῶν ὁποίων ἡ πρώτη σειρά ἐδημοσιεύθη ἤδη εἰς τὴν γενικὴν ἔκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ «Τεχνικὰ Χρονικά».

Ἐμελετήθη τὸ θέμα τῶν ἀποδοτικῶν ἀμοιβῶν καὶ ἡ δυνατότης ἐφαρμογῆς τοιοῦτου συστήματος εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας. Τὰ πορίσματα τῆς μελέτης ταύτης ἐγνωστοποιήθησαν εἰς τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν. Ἐσχολήθη, ἐπίσης, μὲ τὸ κατατεθὲν ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ συμβούλου κ. Γ. Κ. Βάλ-ληνδα σχέδιον «βελτιωμένων μεθόδων ἀτομικῆς καὶ ὁμαδικῆς ἐπεξεργασίας θεμάτων» καὶ ἐμελέτησε τὸ σύστημα ἐργασιῶν τοῦ ἐν Γενεῦθ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας. Προητοιμάσθη, τέλος, ἡ ἔκδοσις τοῦ ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1953 ἐκδιδομένου μηνιαίου περιοδικοῦ ὄργανου τῆς ΕΠ. ΟΡ, ὑπὸ τὴν τίτλον «Ἐπιτυχία διὰ τῆς Ὁργανώσεως».

Τὸ μάθημα τῆς Ὁργανώσεως διαρκῶς καὶ περισσότερον κατακτᾷ ἔδαφος εἰς τὰ ἀνώτατα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα τῆς χώρας. Εἰς τὴν Ἀνωτέραν Σχολὴν Βιομηχανικῶν Σπουδῶν (Α.Σ.Β.Σ.), τὸ μάθημα τοῦτο, ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως, καταλαμβάνει δύο τακτικὰς ἑδρας, μὲ διδάσκοντας τοὺς τακτικούς καθηγητὰς κ. κ. Ἰωάν. Π. Χρυσόχοῦ (Ὁργάνωσις τῶν Ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν), καὶ Φ. Λέτσαν (Ὁργάνωσις τῶν Ἐργοστασίων). Ἐπὶ πλέον, κατὰ τὸ 1952, ἐδίδαξαν εἰς τὴν Σχολὴν ταύτην, συστηματικῶς μὲν ἡ κυρία Δίκ. Στριφτοῦ —Κριαρὰ Ψυχοτεχνικὴν, ὑπὸ μορφὴν δὲ ἐλευθέρων μαθημάτων οἱ κ. κ. Κλ. Μπανταλούκας περὶ οἰκονομικῆς ὀργανώσεως καὶ Κων. Τρανακίδης περὶ μηχανορραγώσεως καὶ μηχανολογιστικῆς.

Ὡσαύτως, εἰς τὰς Σχολὰς τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου διδάσκειται τὸ μάθημα τῆς Ὁργανωτικῆς ἀπὸ τῶν τακτικῶν καθηγητῶν κ. Ἀλ. Παππᾶν, Πρόεδρον τῆς ΕΠ.ΟΡ. Τέλος, ἡ ὀργάνωσις ἀποτελεῖ τμηματὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῆς Ἰδιωτικῆς Οἰκονομικῆς εἰς τὴν Ἀνωτάτην Σχολὴν Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν, ἧπερ διδάσκει ὁ τακτικὸς καθηγητὴς κ. Νικ. Φωτιάς. Πρὸς τοὺς σπουδαστὰς τῆς Α.Σ.Β.Σ. καὶ ἄλλων Ἀνωτάτων σχολῶν, τὸ προσωπικὸν τῆς ἐν Ἀθήναις Ἑταιρείας Ὁργανώσεως «Παν. Σολομὸς καὶ Σία», ἔδωσε σειράν διαλέξεων, σχετικῶν πρὸς τὴν βελτίωσιν τῆς ἐργασίας διὰ τῆς ὀργανώσεως.

Δέον, ὡσαύτως, νὰ σημειωθῇ ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1952 ἐδημοσιεύθησαν αἱ κάτωθι ἐργασίαι ἐπὶ θεμάτων ὀργανώσεως :

- 1) **Τηλ. Γκαζιάνη** : Τὸ ἔργον τῆς διοικητικῆς ὀργανώσεως. Εἰς περιοδικὸν «Σπουδαί», τόμ. 2, σελ. 81—7.
- 2) **Γ. Κουλουβάτου** : Ἡ διοικητικὴ ὀργάνωσις ἐν Ἀγγλίᾳ. Εἰς περιοδικὸν «Ἐπιθεώρησις Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας», τόμ. 3, σελ. 42—3 καὶ 86—7.
- 3) **L. Danty - Lafrance** : Ἡ σύγχρονος μορφὴ τῆς ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως τῆς ἐργασίας. Μετάφρασις Νικ. Τετση. Εἰς περιοδικὸν «Σπουδαί», τόμ. 2, σ. 272—310.
- 4) **Ἀ. Παναγοπούλου** : Ἡ εἰσπραξις τῶν δημοσίων ἐσόδων καὶ ἡ ὀργάνωσις τῶν ταμείων τοῦ κράτους. Εἰς περιοδικὸν «Ἐπιθεώρησις Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας», τόμ. 3, σελ. 53—4 καὶ 88—9.

5) A. de Smaele: Ποῦθαίνε ἡ ἐπιστημονικὴ ὀργάνωσις τῆς ἐργασίας. Μετάφρασις Ἰω. Α. Χρυσόχοῦ. Εἰς περιοδικὸν «Σπουδαί», τόμ. 2, σελ. 59—72.

6) **Α. Σουλιάνη**: Μηχανογράφησις καὶ διοικήσις. Εἰς περιοδικὸν «Ἐπιθεώρησις Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας», τόμ. 3, σελ. 40—2, 82—6, 133—5, 165—6, 228—9 καὶ 497—9.

7) H. Fayol: Γενικαὶ ἀρχαὶ ἐκμεταλλεύσεως εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις. Μετάφρασις Κ. Ν. Μπέκα, μηχανικοῦ. Ἀθήναι.

8) **Ν. Γ. Φωτιά**: Συντελεστοὶ δράσεως ἐκμεταλλεύσεων καὶ ἐπιχειρήσεων. Τόμος α'. Ἔργασια. Ἐκδ. 4η, Ἀθήναι.

9) **Ι. Α. Χρυσόχοῦ**: Ὀργάνωσις τῶν ἐπιχειρήσεων, ὁ ἀνθρώπινος παράγων, κατεῦθοντις ὀργανώσεως ὑπηρεσίας προσωπικοῦ. Ἐκδ. 3η, Ἀθήναι.

10) **Ν. Χωροφᾶ**: Ἡ μεταχείρησις τοῦ παράγοντος ἐργασία καὶ ἡ ἐξάρτησίς του ἀπὸ τῶν μηχανικῶν ἐξοπλισμῶν. Εἰς περιοδικὸν «Σπουδαί», τόμ. 2, σελ. 140—9.

Εἰς τὸν τομέα τῶν **δημοσίων ὑπηρεσιῶν**, κατέστη, πλέον, αἰσθητὴ ἢ ἀνάγκη συστάσεως παρ' ἡμῖν κεντρικῆς ἐπιτελικῆς ὑπηρεσίας. Ἔργον αὐτῆς θὰ ἦτο ἡ ἀπὸ κεντρικῆς σκοπιᾶς θεώρησις τῶν προβλημάτων τῆς διοικητικῆς ὀργανώσεως τοῦ Κράτους καὶ γενικῶς ἡ μελέτη καὶ ὑπόδειξις μέτρων διὰ τὴν προσφοριωτέραν καὶ ἀποδοτικωτέραν λειτουργίαν τῆς κρατικῆς μηχανῆς.

Πρὸς πλήρωσιν τῆς ὡς ἄνω ἀνάγκης ἰδρύθη καὶ λειτουργεῖ ἀπὸ διείτας περίπου ἢ τρίτῃ Γενικῇ Διεύθυνσις Διοικητικῆς Ὀργανώσεως τοῦ **Υπουργείου Συντονισμοῦ**. Τὸ ἔργον, βεβαίως, τῆς ὑπηρεσίας ταύτης εἶναι, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του, μακρᾶς πνοῆς, βραδείας ἀποδόσεως καὶ συνεχοῦς προσαρμογῆς. Ἐν τοῦτοις κατὰ τὸ 1952 τὸ ἔργον αὐτῆς εἶναι ἀρκούντως σημαντικόν, δυνάμενον νὰ συνοψισθῇ ὡς ἑξῆς:

Ἐπερατώθη ἡ κατάρτισις συλλογῆς διαγραμμάτων παραστατικῶν τῆς διάρθρωσεως τῶν κεντρικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Ὑπουργείων καὶ συνετάγῃ ὁδηγὸς αὐτῶν. Συνελέγησαν καὶ ἐταξινομήθησαν πλήρη στοιχεῖα περὶ τῶν ὑφισταμένων ὀργανικῶν θέσεων παρὰ ταῖς δημοσίαις ὑπηρεσίαις καὶ περὶ τοῦ πάσης φύσεως ὑπηρετοῦντος εἰς ταῦτα προσωπικοῦ. Διὰ τῶν στοιχείων τούτων, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ διαγράμματα διάρθρωσεως καὶ τοὺς ὁδηγούς, ὀλοκληροῦται τὸ προπαρασκευαστικὸν στάδιον πρὸς ἀνάληψιν συστηματικῆς προσπαθείας ἀναδιοργανώσεως τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν. Ἐπι' πλέον, κατηρτίσθη μελέτη προβλέπουσα τὴν ἐφαρμογὴν ὁμοιομόρφου δι' ὅλας τὰς κρατικὰς ὑπηρεσίας συστήματος τῆς κατὰ Διεύθυνσιν ἐκάστου Ὑπουργείου πρωτοκολλήσεως καὶ διεκπεραιώσεως ἐγγράφων. Τὸ σύστημα τοῦτο ἤρχισεν ἤδη ἐφαρμοζόμενον μετ' ἐπιτυχίας εἰς τὰ **Ὑπουργεῖα Γεωργίας καὶ Προνοίας**. Ἐμελετήθη ἡ εἰσαγωγή ὁμοιομόρφου καὶ ἀπλοποιημένου συστήματος γενικοῦ ἀρχείου, μητρώου καὶ χορηγήσεως κανονικῶν ἀδειῶν εἰς τὸ προσωπικόν τῶν Ὑπουργείων. Ἠρξάτο προκαταρκτικὴ ἐργασία γενικῆς κωδικοποιήσεως τῆς ἰσχυούσης νομοθεσίας. Παράλληλως, συνεκεντρώθησαν στοιχεῖα διὰ τὴν προτυποποίησιν τῶν ἐγκυκλίων καὶ ἐγγράφων τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ἀκριβεστεροῦ προσδιορισμοῦ τῆς φορολογητέας ὑλῆς, τῆς ἀποφυγῆς φοροδιαφυγῆς καὶ ἐγκαίρου δεδαιώσεως τῶν ἀμέσων φόρων εἰς

ἄπασαν τὴν χώραν, συνεστήθη τελευταίως ἐν Ἀθήναις Οἰκονομικὴ Ἐφορὰ Συγκεντρώσεως Φορολογικῶν Στοιχείων. Εἰς τὴν Ἐφορίαν ταύτην, κατὰ τὸ 1952, ἤρχισεν ἡ λειτουργία μηχανῶν ἐκτυπώσεως διευθύνσεων (addressograph), πρὸς κατάρτισιν τοῦ γενικοῦ φορολογικοῦ μητρώου τῆς Χώρας, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν βάση τῆς περαιτέρω ὀργανώσεως τῶν οἰκονομικῶν Ἐφοριῶν. Ἐπὶ πλέον, εἰς τὴν σχεδόν ταυτοχρόνως συσταθεῖσαν παρὰ τῷ **Υπουργεῖῳ Οἰκονομικῶν Μηχανογραφικῆς Ὑπηρεσίαν Φορολογίας**, συνεπληρώθη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἡ ἐγκατάστασις μηχανῶν διατρήτων δελτίων «Remington—Rand». Αἱ ἐν λόγῳ μηχαναὶ ἐξασφαλίζουν, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν καλὴν ταξινόμησιν καὶ συνεπῶς τὴν εὐχέρειαν τῆς καταχωρήσεως καὶ ἀναζητήσεως τῶν διαφόρων φορολογικῶν στοιχείων εἰς τὰς μερίδας καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ὀρθὴν καταχώρησιν, ἐλεγχομένην ἀπὸ λογιστικὴν συμφωνίαν. Ἐξ ἄλλου, ἀπεφατίσθη πέρυσιν ἡ τοποθέτησις ἐγκαταστάσεως μηχανῶν διατρήτων δελτίων «International Business machines» εἰς τὴν Διεύθυνσιν Συντάξεων τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Δημοσίου Λογιστικοῦ.

Παρὰ τῆ ὡς ἄνω Γενικῆ Διευθύνσει ἐγκατεστάθη ταυτοχρόνως κλιμάκιον τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς, ὅπερ ἀνέλαβε τὴν ὑπόδειξιν καὶ ἐφαρμογὴν μεθόδων βελτιώσεως τῶν ἐν χρήσει παρ' ἡμῖν τρόπων κατάρτισεως καὶ ἐκτελέσεως τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ γενικῶς τοῦ συστήματος τοῦ δημοσίου λογιστικοῦ. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς προσπάθειας ταύτης ὑπολογίζεται ὅτι θὰ ἐκδηλωθῆ συντόμως καὶ προβλέπεται νὰ συμβῆλθῃ σημαντικῶς εἰς τὴν ἐξοικονόμησιν χρόνου, χρήματος καὶ προσωπικοῦ καὶ εἰς τὴν ἀπλοποίησιν τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ.

Κατὰ τὸ 1952 παρατηρεῖται ἀξιόλογος, ἐπίσης, ὀργανωτικὴ δρᾶσις εἰς τὸ **Υπουργεῖον Ἐμπορίου**, χάρις κυρίως εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ τότε Γενικοῦ Γραμματέως αὐτοῦ καὶ Διευθυντοῦ τῆς Α.Σ.Β.Σ. κ. Στρ. Παπαϊωάννου. Οὗτος, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ νέου ἔτους, ἀπηύθυνεν πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Ὑπουργείου ἐγκύκλιον (βλ. ταύτην εἰς περ. «Σπουδαί», τόμ. 2, σελ. 77—80), δι' ἧς, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἐκάλεε αὐτοὺς ὅπως ὀργανώσουν τὴν ἐργασίαν των βάσει ἐπιστημονικῶν καὶ συγχρονισμένων ὀργανωτικῶν ἀρχῶν. Ἐπὶ πλέον διέταξε τὸν ἔλεγχον τῆς ταχέως διεκπεραιώσεως τῶν ἐγγράφων καὶ συνεκρότησεν ἐπιτροπὴν ἐξ ἐιδικῶν πρὸς ἀναδιοργάνωσιν τῶν Ὑπηρεσιῶν, ἣτις ἀνιδιοτελῶς ἐπελήφθη τοῦ ἔργου τῆς καὶ ἀπέδωκεν ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα.

Ἀπὸ τοῦ Μαρτίου, καὶ μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1952, τὸ Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου ἀνέθεσεν εἰς τὴν Α.Σ.Β.Σ. τὴν ὀργάνωσιν καὶ διδασκαλίαν σειρᾶς μαθημάτων ὑποχρεωτικῆς μετακπαιδεύσεως τῶν μονίμων ὑπαλλήλων αὐτοῦ, τῶν ἐχόντων πτυχίον Ἀνωτάτης Σχολῆς καὶ βαθμὸν Γραμματέως καὶ Εἰσηγητοῦ. Εἰς τὴν σειρὰν ταύτην τῶν μαθημάτων πρωτεύουσαν θέσιν κατεῖχε τὸ μάθημα τῆς ὀργανώσεως καὶ ὑπαλληλικῆς ἀγωγῆς, ὅπερ ἐδίδαξεν ὁ τακτικὸς καθηγητῆς κ. Ἰωάν. Α. Χρυσόχοῦ.

Παραλλήλως πρὸς τὴν ἀνωτέρω δρᾶσιν τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, τὸ Γενικὸν **Ἐπιτελεῖον Στρατοῦ** ἐξεπαίδευσεν, διὰ τῆς Ἐταιρείας Π. Σολομὸς καὶ Σία, χειριστὰς μηχανῶν διατρήτων δελτίων καὶ κατέτρωσε πρόγραμμα ἐργασίας. Τὸ **Ἰδρυμα Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων**, ἄλιν, ὅπερ διαθέτει μηχανὰς διατρήτων δελτίων «International Business machines», ἐφῆρμοσεν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος σύ-